

Öcsödi Hírek

XIX. évfolyam 139. szám 2010. szeptember Ára: 100 Ft

2010. augusztus 29-én

Öcsöd és Kiskereki testvértelepülés lett

Régi igény volt az öcsödi lakosság részéről, hogy vegyük fel a kapcsolatot Érkeserű, romániai településsel. A török- és a tatárjárás idején Öcsöd lakossága elmenekült a környező és távolabbi településekre. A történészek szerint egy része Érkeserűbe, egy része pedig magyar területen lévő Váncsod községbe. A vész elmúltával ezek az emberek visszatelepültek Öcsödre és elnevezték a lakóhelyüket „Váncsodnak" és „Keserűnek". Ezt az elnevezést még mai is használjuk. A romániai településszervezés miatt Érkeserű nem önálló település, hanem a Kiskereki Önkormányzat tagtelepülése, így vele külön nem tudtunk megállapodást kötni csak a székhely településsel. Erre került sor 2010. augusztus 29-én Kiskerekibe a Polgármesteri Hivatalban a Falunap keretében. Településünk képviseletében Molnár Bálint polgármester vezetésével egy delegáció vett részt a Falunapon. Először megtekintették Érkeserű községet, meglátogatták a Református Egyházközség vezetőjét. Ezt követően a csoport részt vett az iskolai tornaterem átadásán és a sportpályán megrendezett Falunapon.

Kiskereki község az 1968-as adminisztratív átszervezés óta Kiskereki (Cherechiu), Érkeserű (Che°ereu) és Asszonyvására (Târgu°or) településekből áll. A község Románia, illetve Bihar megye észak-nyugati részén helyezkedik el, Székelyhídtól észak-keletre, Érmihályfalvától délre. A három település az Ér völgyében – a 60-as évek végén lecsapolt Érmelléki mocsár területén – illetve az azt körülvevő kisebb dombokon helyezkedik el, 100- 180 m tengerszint fölötti magasságon. Négy községgel határos a területe: délen Székelyhíd, nyugaton Érsemjén, északon Értarcsa, keleten Érbogyoszló községekkel szomszédos. A települések: Érolaszi, Székelyhíd, Érselénd, Érsemjén, Értarcsa, Éradony, Albis. A község az Ér-csatorna illetve a Nagyvárad–Szatmárnémeti 19-es számú főút (E-671) két oldalán terül el. Asszonyvására kelet, Kiskereki nyugat felől kapcsolódik bekötőúttal a főúthoz, településtáblájuk közvetlenül a bekötőút elején található. Érkeserű Kiskerekin keresztül részben modernizált úton közelíthető meg egy 8 km-es, rossz minőségű bekötőúton. AV 2 km Távol van a városoktól, a Kiskereki bekötőponttól a 19-es főút mentén Érmihályfalva 20 km , Margitta 21 km , Nagyvárad 47 km , Nagykároly 51 km , Szatmárnémeti 86 km távolságra van tőle. A legközelebbi közúti és vasúti határátkelőhely: Nyírábrány–Érmihályfalva (Érmihályfalvától 8 km-re), valamint a 2004-ben megnyílt Létavértes–Székelyhíd közúti határátkelő (Székelyhídtól 10 km-re). Debrecentől légvonalban 45 km távolságra van, mely így a legközelebbi nagyvárosnak tekinthető.

Kiskereki története

A település első okleveles említése 1220-ból való Kerequi néven. 1262-ben Bihar vármegyében három Kereki is létezett: Tancs-Kereki (vagy Tancskereke), Nagy-Kereki (Váralj-Kerekinek is nevezték) és Kis-Kereki. Kiskerekit a 13. század végén Egyházaskerekiként említik. A 14-15. században Egyházaskereki és Felsőkereki, majd Nagykereki és Kiskereki még együtt fordul elő. 1357-ben végleg elszakadnak egymástól. Neve valószínűleg a "kerek" vagy "kerék" irtásnévből származik. A török dúlások alatt települt mai, akkor még erdővel borított helyére, melyet háztelek, szántó és legelő céljából irtottak ki. Az egykori erdő a Kiserdő utcanévben maradt fenn. A hagyomány szerint az ősi falu a Kér folyó által alkotott szigeten (később Telek-nek nevezett kenderes-kertben) telepedett meg, innen a név: Kis-kerek-i.

Érkeserű története

Érkeserű területén több őskori és ókori régészeti lelőhely található:

Folytatás a 2. oldalon

Dr. Tolnay Gábor:

Emlékek az öcsödi tűzoltóság történetéből

(1897-TŐL)

Bevezetés

A tűz és a civilizáció. A tűz kémiai jelenség, éghető anyag fény- és hőhatással járó oxidációja. Közvetlen hatása, az égés, a szerves anyagokat visszafordíthatatlan folyamattal elbomlasztja. A tűz általában az oxidációs folyamat kísérőjelensége. Önfenntartó folyamat. Az égés feltételei: éghető anyag, égést tápláló közeg és gyulladási hőmérséklet.

A természetes környezetben megkülönböztetnek felszíni, talaj- és koronatüzet. A felszíni tűz az, amelyik a fű- és cserjeszintet éri, összességében ez okozza a legnagyobb károkat. Ha az égési folyamat már a végéhez közeledik, mert kevés az égnivaló, talajtűzzé megy át, mely parázslik, de ha égnivalót talál, fellobban és tovább terjed. A koronatűz, amely a fák lombjait is eléri, szerencsére ritka, de ez a legpusztítóbb a tűz kialvása utáni állapotokat tekintve.

Az első tüzek egyidősek a növényvilág szárazföldi létével. Tüzeket okozhat villámcsapás, vulkánkitörés. A tűz azonban korántsem kizárólag pusztító jellegű. A természet körforgásában részt vesz azáltal, hogy termékeny hamuzsír kerül általa a talajba.

A tűzvész természeti és emberi katasztrófát okozhat. A közelmúlt eseményeiből: görögországi 2007-es tűzvész, Kelet-Ausztrália. A történelem legnagyobb tűzvészei többnyire földrengés után történtek a közművek súlyos rongálódásai miatt: 1906 – San Francisco. A legnagyobb katasztrófák: Róma Néró idejében; London, 1666; Hamburg, 1847; Newcastle, 1853; Chicago, 1871.

Bizonyíték van arra, hogy a két lábon járó ember már 790 ezer évvel a jelenkori ember előtt használta a tüzet. A tűz nagyon fontos szerepet töltött be az emberré válás folyamatában. A beszéd és a tárgyhasználat mellett a tűz megszelídítése emelte ki az állatvilágból. XX. századi kutatások szerint az első lépcső a tűz domesztikációja felé a passzív tűzhasználat volt. Egy-egy tűzvész után ehető gyümölcsök és élve megsült állatok maradtak hátra, melyeket az ember megtalált. A félelem a tűztől csak ezután következett. Lassan megtanulta kordában tartani, elkövetkezett az aktív tűzhasználat ideje, mely napjainkig tart. A tűz feletti uralom a civilizáció egy formáját tette lehetővé. Magával vont ugyanis szociológiai változásokat is. Több ezer év elteltével ennek köszönhetően alakult ki a földművelés és a földművelő osztály nélküli társadalom. A földművelésben – a közhiedelemmel ellentétben – szintén jelentős volt a tűz szerepe. Mielőtt a vándorló csoportok letelepedtek, felégettek bizonyos földterületet, amit később megműveltek. Hosszú időbe telt, amikor ezt az irtásos-égetéses földművelést felváltotta az egymással földterületért harcoló csoportok küzdelmének időszaka. Fontos szerepe volt a tűznek abban is, hogy az ember táplálkozása gyökeresen megváltozott. A főzés folyamatával megszűnnek a különben mérgező növények méreganyagai, a kemény rostszálak megpuhulnak, a hús tartósabbá válik, mintha nyersen maradna stb.

Még ma is a tűz által nyerjük az előállított energia legnagyobb részét. A hőerőművekben szenet, kőolajat, földgázt, alternatív energiahordozókat égetnek el, a hőenergiát pedig elektromos áram előállítására használják fel.

Parittyákból olajjal átitatott gyutacsokat hajítottak már az ókorban is az ellenség védhelyére. Az elfoglalt városokat többnyire felégették (pl. Tróját). A görögtűz speciális tűz volt, ami ellen szintén lehetetlen volt védekezni. A puskapor európai felfedezésével forradalmasodott a hadviselés, a lovagi harckultúrát felváltotta az újkorra jellemző tűzfegyveres hadviselés. Ágyúkban, puskákban, legkésőbb pisztolyokban alkalmazták.

A tűz megfoghatatlansága hatott a különböző korok gondolkodására is. A négy alapelem közé, a víz, a föld és a levegő mellé a tüzet tették, ugyanolyan fontosnak tartva. Kínában a tűz az öt elem egyike. Az óperzsa vallásalapító, Zarathusztra gondolatkörében is fontos szerepet játszik a tűz. Egyiptomban a főnixmadár, mely elégeti magát és hamvaiból feltámad, az öröklét jelképe. A különböző népek mítoszai nagyjából egyeznek abban, hogy a tűz isteni kiváltság volt, és hősnek tekintik azt, aki ellopta, a görög mitológiában például Prométheuszt. A tűz a megtisztulás szimbóluma is, a kereszténység gondolatvilágában tisztítótűz formájában jelenik meg, de a tüzet a pokolhoz is társítják. A középkorban babonás elemek jelentek meg, azt tartották, hogy a boszorkánynak nem fáj a tűz lángja, mert nem kiabál, mikor meggyújtják a máglyát. Ennek azonban az a magyarázata, hogy a füsttől nem látszott, hogy a boszorkánynak kikiáltott egyént tűzgyújtás előtt megfojtották.

A fent részletezett események mégis szükségessé tették, hogy a kisebb-nagyobb lakóközösségek építményeit, értékeit megvédjék a lángok martalékaitól. És ez már egy új tevékenységi terület kialakulásához vezetett, amit tűzvédelemnek, tűzoltásnak nevezünk.

A tűzoltás egy olyan cselekmény, amely a pusztító tüzek eloltására irányul. A tűzoltó feladata, hogy megakadályozza emberek életének, környezetének és tulajdonának lerombolását.

A tűzoltás legrégibb ismert ábrázolása a Ninive melletti Nimrudból származik. Ezen, a kb. 2800 éves illusztráción az emberek hosszú nyelű kanalakkal öntözik a várból kidobált égő fáklyákat. Ktészibiosz és tanítványa, Héron i. e. 250 körül megalkották az első tűzoltásra is alkalmas kéthengeres, szelepekkel ellátott nyomószivattyút. De az idő múlásával feledésbe merült. A 15. században az ún. vízipuskát, a 17. századtól pedig az ún. gólyanyakú fecskendőt használtak.

1672-ben feltalálták a nyomótömlőt, és a fecskendők légkazánnal való ellátását, ezzel jelentős fejlődést érve el a tűzoltás terén.

1829-ben Amerikában elkészítették az első működőképes gőzfecskendőt, mely 170 gallon (kb. 629 liter) vizet 90 láb (kb. 28 méter) magasra tudott fellőni. Ettől kezdve hanyagolni kezdték a kézierős működtetésű tűzoltási módszereket, és egyre többen igyekeztek a gépi meghajtásúakra átállni. Magyarországon ezzel a gőzfecskendővel legelőször 1873-ben, Pesten oltanak tüzet.

Dr. Tolnay Gábor:

Emlékek az öcsödi tűzoltóság történetéből

(1897-TŐL)

A 20. század elején jelentek meg az első villamos-, és belső égésű motorral meghajtott fecskendők. Majd a bevált dugattyús rendszert felváltotta a centrifugal-szivattyú, amelyet a mai, korszerű gépjárműfecskendőkön is alkalmaznak.

A II. világháború után kezdték használni a porral, illetve habbal oltó fecskendőket.

A tűzoltók elsődleges célja, hogy életeket mentsenek. De sok más, egy közösség életét javító, vagy épp megmentő szolgálatot is tesznek, mint például: vészhelyzeti egészségügyi szolgáltatások, mentősök segítsége, veszélyes hulladékok kezelése, veszélyes helyzetbe került, eltűnt emberek felkutatása és megmentése, katasztrófavédelem stb.

Úgy gondoltuk, hogy a fenti általános ismertető lehetővé teszi annak a nagyon sok fáradságot és áldozatot kívánó munkának, a köz érdekében kifejtett tevékenységnek a megértését, méltánylását és tiszteletét, amelyet végső fokon az öcsödi tűzoltóság is kifejtett hosszú éveken, évtizedeken keresztül. E néhány folytatásban megjelenő cikknek a közlésével egyrészt tiszteletünket és megbecsülésünket szeretnénk kinyilvánítani áldozatos munkájukért, másrészt szeretnénk, ha Öcsöd mai lakossága is emlékezzen azokra a polgáraira, akik napi munkájuk elvégzése után is hajlandók voltak a falu lakosságának biztonsága, vagyonának védelme érdekében áldozatot vállalni. Ezzel a tevékenységükkel példát mutattak nemcsak emberségből, de hazaszeretetről is, hiszen a hazaszeretet legszűkebb környezetünk szeretetével kezdődik. Áldozatos munkájuk története néhány epizódjának, néhány pillanatának a felelevenítésével emlékezzünk rájuk tisztelettel és megbecsüléssel!

Mindez úgy vált lehetővé, hogy a valamikori tűzoltóparancsnok – Révész Lajos – Sándor nevű fia birtokába került az öcsödi Önkéntes Tűzoltó Egylet eredeti jegyzőkönyve, amelynek első bejegyzése 1897. július 26-án kelt. Ő Pécsen, a Mátyás Flórián tér 8. szám alatt lakik (tel: (72) 439–059). Révész Sándor adta át unokatestvérének – Révész Ferencnek (Balástya, Dózsa György út 32. tel: (62) 278-302), akinek az édesapja szintén tűzoltó volt hosszú évekig. Tőle került hozzám ez az eredeti jegyzőkönyv-kötet. Én megígértem nekik, hogy nem fogom visszaadni, hanem a cikkek megírása után a gyulai Levéltár állományába helyezem el, hiszen Öcsöd nagyközség iratait, amelyek 1950. január 26-a előtt keletkeztek, ott őrzik meg az utókor számára. A két Révész fiú nagy értéket mentett meg, hiszen szeretett községünk történetének egy jelentős darabját óvták meg a pusztulástól. Tisztelettel javasolom a Szerkesztőségnek, hogy a fenti címekre egy-egy tiszteletpéldányt küldjenek az Öcsödi Hírekből, elismerve és megköszönve ezzel cselekedetüket, amellyel a község érdekét szolgálták.

Folytatjuk!

Sava-borsa

2. epizód: Végre, ihatunk egy kis jó bort!

Most ugorjunk egy nagyot az időben! Ebben a történetben már én is jelen voltam, valamikor a hatvanas években. Egy hagyományos öttagú zenekarral, a Váradi-bandával muzsikáltam Cserkeszöllőben. Akkoriban még az autó nagy úr volt, mi is kerékpárral mentünk át Öcsödről. El lehet képzelni, milyen jól festett apám, ahogy a nagybőgővel a hátán tekert a kerékpárral. De a többiek is a csomagtartóra kötözve hurcolták a hangszert. Én is a szaxit. Autóval az egész úton nem találkoztunk, de le se hagyott bennünket egy se, hát egymás mellett tekerve komázhattunk több, mint 25 kilométeren át. Na, itt, a bor hazájában legalább igazi, jó bort fogunk kapni! Ebben mindannyian egyetértettünk. Igaz, a prímás különvéleményt jelentett be: - Én csak annyit mondok, rossz bor nincs, csak rossz gyomor!

Na, befordultunk az adott dűlőre. Mint tudjuk, Cserkében nem utcák, hanem dűlők vannak. Maga a ház vagy 50 méterrel beljebb állt. A háziak úgy látszik, figyeltek bennünket, mert a gazda elénk jött, a kor szokása szerint, demizsonnal és egy pohárral felszerelkezve.

- Na, emberek, megjöttek? - kérdezte teljesen fölöslegesen, hiszen láthatta.

- Meg! - feleltük, hiszen tényleg...

- Hát egy pohár bort elfogadnak?

- Mi az hogy! De el ám! (Alig vártuk a kiadós biciklizés után.)

Kérj, és adatik: Kitöltötte a kontrásnak. Az megitta, elhúzta a száját, csúnyán ránézett a harmonikásra...

A harmonikás már sejtette, hogy valami nem stimmel, megitta a bort, ő is elhúzta a száját, ránézett apámra... Apám kis híján elszólta magát, de bokán rúgták... Jöttem én és íme, megértettem a szájhúzogatás okát: életemben olyan moslék löttyöt nem ittam! Mint amikor a fokhagyma összeházasodik a penésszel, majd ezt az elegyet leöntik ecettel! De azt a mocsok ízt nehéz leírni, azt kóstolni kellene! Következett a prímás! Hát, néztük, milyen képet vág, miközben ezt a fertelmet issza...Ő meg visszanézett ránk..De nem szólt semmit. Azt kérdi a gazda:

- Kérnek még? Mire mi kórusban:

- Neeem!

Bementünk, lepakoltunk, hangolgattunk... Egyszer csak azt mondja a prímás:

- Gyerekek, tévedtem! Nem csak rossz gyomor van! Van ott azért rossz bor is!

Na, itt nem kellett attól félni, hogy berúgik a banda!

Lázár László